

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

2 De mandacijs, quae in promissionibus committuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

De Mendacijs, qua in promissionibus
committuntur.

CAPVT. II.

DVBIUM est, quo modo in promissionibus mendacium committatur? Respondetur, Quando quis promittit se facturum, vel non facturum aliquid, & non habet animum faciendi, mentitur. Item si non habeat animum se obligandi nec promittendi, mentitur. Item quando quis dicit se facturum aliquid sine animo faciendi illud, mendacium est.

Si roges, quando quis in huiusmodi promissionibus habet animum faciendi, quod promittit, & tamen postea non praestat, cum posset commodè facere, an sit mendacium? quod est querere, an sit proprie mendacium non praestare fidem, aut promissionem semel datam? Respondetur, non esse proprie, & strictè mendacium, sed fidei, vel promissionis violationem, & ita, qui fidem non seruat, dicitur infidelis, non mendax: nam mendacium proprie consistit in afirmando scienter, vel negando, quod aliter se habet. Is verò, qui frangit fidem, solum facit contra id, quod promissit, in quo est infidelis.

Sequitur primò, ex dictis, quid sit dicendum, si quis roget an sit peccatum, si quis promittat se aliquid mali facturum? nam siue habeat intentionem faciendi illud, siue non habeat, peccat, sed diuerso modo? quoniam, si non habet intentionem faciendi, mentitur in promittendo: si verò habet intentionem faciendi, peccat non quidem mentiendi, sed in male promittendo, quia promittit se facturum malum. Vnde consequenter promissio erit mala venialiter, vel mortaliter iuxta grauitatem mali, quod factum se promittit.

Secundò sequitur, quid sit dicendum de his, qui dicunt, vel promittunt se facturos aliquid, quod certò sciunt, vel vident se non posse facere, cum vel sit impossibile ex se, vel saltem cum ipsi id praestare non possint.

Tertiò colligitur, quid sit dicendum de his, qui mentiuntur, ut admittantur ad hospitalia, collegia, seminaria, Religiones, Cathedras, gradus, honores, officia publica, vel Ecclesiastica beneficia: nam cum ad singula ista ex legibus, vel statutis requirantur in admittendis personis certae quaedam qualitates, vel conditiones, aliqui fingunt se habere illas qualitates, cum tamen non habeant: tunc in his non solum est peccatum mendacij, sed etiam fraudis, & iniustitiae. Finge V. g. esse hospitale erectum, & dotatum per alendis Italis hominibus, & quidam fingit se Italem, cum reuera non sit, non solum mentitur, sed etiam contra iustitiam peccat. De restitutione verò diximus in Tractatu de restitutione, in communi. Si quaeras, Quid, si Collegium, vel Seminarium sit institutum pro admittendis his, qui nullum patrimonium habent, aut annuos redditus, an possit admitti is, qui patrimonium suum, aut redditus renuntiat, ut admittatur? Respondetur, videndum esse, an renuntiatio sit ficta, id est, ea intentione, ut iterum sibi restituatur ex obligatione bona renuntiata, ita ut donatio sit reuocabilis cum pacto de retro donando: & tunc non potest admitti, quia se ipsa patrimonium habet, aut redditus annuos; solo enim nomine caret his bonis, non re. Si verò renuntiatio facta est vere, & realiter, & irrevocabilis, sine vilo pacto de retro donando, tunc iste potest admitti, quia verè caret patrimonio, aut redditibus annuis. Nauarrus in *Manuali. cap. 18.*

num. 8. & cap. 17. nu-
m. 107.

De Mendacijs, qua committuntur verbis
aequiuocis, aut sermone amphy-
bologico.

CAPVT. III.

DVBIUM est, quando liceat uti sermone aequiuoco, & amphybologico. Respondetur ex communi sententia omnium; quando iure rogati, ad respondendum obligamur, tunc non licet nobis verba, quae dicimus, in alio sensu accipere, quam accipiat is, cui respondemus; quoniam cum ius ille habeat interrogandi, nos obligamur ad respondendum iuxta sensum, & mentem ipsius, a quo ipsi iniuriam facimus.

Secundò, quando interrogamur ab aliquo contra ius, vel propter ius, tunc licet est nobis uti sermone aequiuoco, ita ut licet possimus sermone nostrum in alio sensu accipere, quam sit is sensus, quo accipit ille, qui interrogat nos, & cum praeter ius, vel contra ius interrogemur, nimè obligamur conformare mentem, & sensum nostrum cum mente, & sensu interrogantis.

Dubium secundum, An sit mendacium in sermone hominum licet possimus uti sermone ambiguo, cum loquimur? Respondetur, si reuera verba sunt ambigua, vel ex significatione ipsorum, vel ex modo, quo illa dicuntur, tunc licet est verbis ambiguis, quoniam non mentimur, cum in sensu verò, quem verba faciunt, accipiamus: nec facimus iniuriam his, quibus cum loquimur, quoniam ipsi etiam possunt accipere verba in eodem sensu, in quo nos loquimur: quod si in alio accipiant, sibi imputent: nos enim iure nostro utimur, cum non obligamur ad loquendum in eo sensu, ad quem ipsi verba accipiunt, alium sensum habentia secundum nos.

Dubium tertium, An sit mendacium uti sermone aliquo, qui ex significatione sui vnum tantum significat, in quo nimirum sensu sermo est falsus, ex aliquo tamen mente nostra, vel animo retento, sermo sit verus. V. g. pete Titius à me, ut illi commodem librum, vel mutuem aliquas pecunias, quod charitatis officium possum ego commodè praestare, & nihilominus respondeo me non habere illum librum, vel pecunias: qui quidem sermo in se est falsus, quia reuera habeo, & possum sine incommodo commodare, vel mutuare: & licet sermo aequiuocatione careat, ego tamen animo intelligo aliquid, quod mente adijcio, nimirum non habeo, quod tibi debeam commodare, vel mutuare: & ita sermo sit verus ex eo, quod mente adijcio aliquid. Est dubium, an sit licitum hoc sermone uti in communi hominum consuetudine? De hoc dubio, tractauimus supra in secundo Praecepto Decalogi contra Quartam sententiam. Vbi breuiter duo diximus, quae in praesentia resoluimus.

Primò, quando nobis aliquid detrimenti, vel iniuriae, vel incommodi inferret, licitum est nobis hoc sermone uti, & in hoc conuenimus cum Nauarro.

Secundò, quando eoque nobis nihil detrimenti, vel incommodi inferret, sed potius charitatis officium denegamus alteri, tunc non est licitum nobis hac tergiversatione uti, quia huiusmodi tergiversatione omnia mendacia excusari possent. Item è medio tolleretur humana conuersatio, & charitas inter proximos. Item voces sunt introductae loco rerum, ergo non licet eas aliter accipere, quam sint ex sua significatione, institutae. Cum igitur voces non sint aequiuocae, debemus eas accipere in sensu, quem faciunt ex hominum institutione, ex qua significant.

Dubium quartum, An sit mendacium in sermone tropico, seu Metaphorico, aut figurato; item in recensendis fabulis, maxime ad persuadendum aliquid boni? Respondetur, in sermone tropico non esse mendacium, quia voces tropicè sumptae significant verum, & tunc non accipiuntur à nobis ad significandum proprii sensum, sed eum, quem